

9.4.2015

Viite lausuntopyyntö 9.2.2015

Asia Valtioneuvoston kanslian lausunto puolustusministeriön työryhmän mietintöön suomalaisen tiedustelulainsäädännön suuntaviivoista

Valtioneuvoston kanslia esittää pyydettyinä lausuntonaan seuraavaa:

Kokonaisturvallisuudesta 5.12.2012 annetun valtioneuvoston periaatepäätöksen mukaan Suomen kansalliseen turvallisuuteen kohdistuvat uhkat voivat olla toisiinsa kytköksissä, vaikeasti ennustettavissa ja varoitusajaltaan lyhyitä. Kokonaisturvallisuuden käsite pohjautuu laajaan turvallisuuskäsitykseen, joihin liittyvät uhkat voivat aiheuttaa merkittävää haittaa tai vaaraa Suomelle ja sen väestölle.

Poliittisen vaikuttamisen ja sodankäynnin raja on hämärtynyt. Hybridiuhalla tarkoitetaan yhteiskunnan eri toimintamuotoihin vaikuttavia toimenpiteitä, jotka voivat olla aseellisten voimakeinojen lisäksi tai niiden sijaan esimerkiksi informaatio-operaatioita, kyberhyökkäyksiä sekä poliittista ja taloudellista painostusta.

Turvallisuusviranomaisten, kuten poliisin ja puolustusvoimien tiedonhankintakyvyn kehittämistä on tarkasteltava turvallisuuteen kohdistuvien vakavien uhkien havaitsemisen, tunnistamisen ja torjumisen näkökulmasta. Valtionjohdon päätöksentekoa on kyettävä tukemaan varmistamalla valtioneuvoston tiedonsaanti kansallista turvallisuutta vaarantavista uhkista.

Valtioneuvoston kansliassa toimivan valtioneuvoston tilannekeskuksen keskeisenä tehtävänä on turvata osaltaan valtioneuvoston sekä valtioneuvoston ja sen ministeriöiden tiedonsaanti turvallisuuteen liittyvissä merkittävässä tapahtumissa sekä lisätä viranomaisten tiedonvaihtoa. Tarvittavan tiedon on kuljettava riittävän varhaisessa vaiheessa valtioneuvostolle. Tiedonkulun kaksisuuntaisuus antaa myös toimivaltaiselle viranomaiselle nykyistä paremmat mahdollisuudet huolehtia tehtävistään häiriötilanteissa.

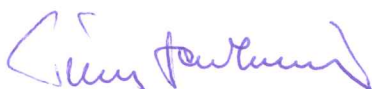
Valtioneuvoston tilannetietoisuuden ja päätöksentekokyvyn kannalta on tärkeää hankkia tietoa turvallisuusympäristön tilanteesta ja arvioida sen merkitystä kansallisen turvallisuuden kannalta. Valtioneuvoston kanslia pitää tärkeänä, että valtioneuvoston päätöksenteon tueksi tarvittava tieto on ajantasaista, kattavaa ja luotettavaa.

Työryhmä kutsuu tietoliikennetiedusteluksi toimintaa, jolla viranomainen hankkii kansallisen turvallisuuden kannalta olennaista tietoa tietoliikenteestä ja sen sisällöstä. Tietoliikennetiedustelun avulla varmistettaisiin muun ohella valtionjohdon riittävä, oikea-aikainen ja luotettava tiedon saanti päätöksenteon tueksi. Valtioneuvoston kanslia tukee työryhmän näkemystä siitä, että tietoliikennetiedustelusta tulisi säätää oma laki.

Valtionjohdolla tulee olla mahdollisuus päättää tiedustelutoiminnan yleisestä kohdentamisesta ja antaa toimeksiantoja tietoliikennetiedustelua suorittavalle viranomaiselle. Kuten työryhmä mainitsee, esimerkiksi Ruotsissa signaalitiedustelu edellyttää lisäksi erityistuomioistuimen lupaa.

Työryhmän ulkomaan henkilötiedusteluksi kutsuma menettely tarkoittaisi henkilökohtaiseen kansakäymiseen tai kohteen henkilökohtaiseen havainnointiin perustuvaa tiedonhankintaa. Ulkomaan tietojärjestelmätiedustelu tarkoittaisi ulkomaisessa tietojärjestelmässä käsiteltävän tiedon hankintaa tietoteknisesti.

Valtioneuvoston kanslia esittää harkittavaksi tulisiko säätää tiedustelun yleislaki työryhmän esittämien vaihtoehtojen lisäksi. Samalla valtioneuvoston kanslia korostaa, että tiedustelusta tulee säätää lailla siten, että Suomea sitovien kansainvälisten ihmisoikeussopimusten ja perustuslain 10 §:n turvaaman luottamuksellisen viestin suoja koskevat näkökohdat otetaan riittävästi huomioon. Tiedustelutoiminnan tulee olla mahdollisuuksien mukaan keskitettyä sekä parlamentaarisesti valvottua.

Timo Lankinen
Alivaltiosihteeri

Marko Lavikkala
Turvallisuuspäällikkö